

perinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjugete, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & cultum Divinum celebrandum. In iis vero, in quibus ob locorum distantiam, sive difficultatem, Parochiani sine magno incommodo ad percipiendum Sacramenta, & Divina officia audienda accedere non possunt, novus Parochus etiam invitatis Recltoribus juxta formam Constitutionis Alexandri III. Quae incipit Ad audientiam, constituere possunt. Illis autem Sacerdotibus, qui de novo erunt Ecclesis noviter erectis praesidentis, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus ad Ecclesiam matricem quomodocumque pervenientibus: & si necesse fuerit, compellere possit populum ea subministrare, quae sufficiant ad vitam dictorum Sacerdotum sustentandam non obstantibus quibuscumque &c. Formam, ad quam se remittit Concilium Parochiam dividendi, exhibet, c. Ad Audientiam. 3. de Ecclesiis adificand. quod lege.

5 Dicitur ulterius habens unum Rectorem stabilem, quia amplius ut olim non ad nutum amovibilis, sed stabilis ac perpetuus praestitit ac instituitur in quavis Parochia Rector, qui ordinariè vocatur Parochus juxta Concilium Tridentinum lo. cit. subinde vero Rector Ecclesiae Parochialis, dicto Concilio Tridentino. Olim etiam Plebanus dicebatur, c. Scriptum. 40. de Elect. a plebe seu populo, qui sub eisdem cura spirituali in Parochia degit. Nonnunquam Sacerdos proprius, c. Omni utriusque, 12. de Penit. & Remiss. Aliquando etiam Capellanus, tunc nempe, quando in Ecclesia Monachorum curam gerit, c. 1. de Capellis Monachorum. Frequenter etiam Curatus, à cura spirituali, quae commissa sibi populum regit, Regulariter autem & ordinariè, ut dictum, hodie Parochus appellatur. Reliqua verba adduntur ad indicandum officium & potestatem Parochi.

6 Resp. II. Plura requiruntur ad constitutionem Parochiae, seu ad hoc, ut Ecclesia aliqua dicatur, sit, & probetur Parochialis. Et quidem Primò requiritur, ut auctoritate Papae, vel Episcopi sit erecta, prout patet ex dictis n. 4. Praesumitur autem erecta Episcopi auctoritate, ex lapsu temporis, quo Rector Ecclesiae officia peregit. Sacramenta administravit, ac reliqua Parochialia praestitit, & recepit, Afflicti. Decis. 368. n. 5. Barbosa de Offic. & potest. Paroch. p. 1. cap. 1. n. 39. & alii ab eodem citati. Secundò requiritur certus locus, ac districtus cum certis limitibus ab Episcopo determinatis juxta dicta num. 3. arg. can. 1. cau. 13. q. 1. In quo loco decem saltem esse debent mancipia, seu, ut alii legunt, municipia, id est domus aut familiae, can. Unio. 3. cau. 10. q. 3. ubi statuitur, Ut Ecclesia, quae decem habuerit mancipia, super se habeat Sacerdote n: quae vero minus decem mancipia habuerit, aliis coniungatur Ecclesiis Ratio est; quia decem faciunt plebem, ut bene ibidem advertit Glossa v. Mancipia. Verùm hodierna praxi & consuetudine in erectione Parochiae non tam attenditur ad numerum populi, quam ad id, an, & quomodo Parochus infutendus congruam possit habere sustentationem; item an populus ad Ecclesiam Parochialem commode convenire, ibique Sacramenta percipere, & Divina officia frequentate valeat.

7 Tertium est, ut unum solum, ac perpetuum Rectorem seu Parochum habeat; Concilium Trident. Sess. 24. de Reform. cap. 13. ibi: Cuicumque Parochiam suam perpetuum peculiaremque Parochum assignent, qui eas cognoscere valeat, & à quo solo licitè Sacramenta suscipiant. Qui Parochus juxta dicta n. 5. varia sortitur nomina in Jure, quae tamen in effectu regulariter sunt synonyma, uti bene advertit Barbosa lo. cit. n. 43.

8 Quartum est, cura animarum, & potestas Fori

penitentialis competens soli Rectori Ecclesiae, ita ut Jure ordinario in Parochianos nullus alius, sed solus ac unicus Parochus praedictam habeat curam, arg. cit. Concil. Trident. ibi: Peculiare Parochum, à quo solo licitè Sacramenta suscipiant &c. can. In apibus. 41. cau. 7. q. 1. Nam sicut una sponsa non potest habere duos aut plures sponso, c. 1. de Sponsa duor. nec unum corpus duo capita, c. Quoniam in plerisque de Offic. Judic. Ordinar. ita una Ecclesia non potest habere duos sponso seu Rectores c. Cum non ignores. 15. de Praeb. ibi: Una Ecclesia unius debet esse Sacerdotis; qui non per Vicarium, sed per se ipsam illi deserviat in ordine, quem ipsius Ecclesiae cura requirit, nisi forte Dignitati, vel Praebendae Parochialis Ecclesia esset annexa, ut dicitur, c. Exirpanda. 30. eod. Et haec sunt principalia requisita, quorum unum si deest, contra raria praesumptio inducitur. Ponunt aliqui etiam pleraque Jura Parochialia pro requisitis ad eam; verùm quia potest Ecclesia Parochialis esse, & dictis Juribus carere, idè inter principalia requisita non numerantur, quamvis aliquam pro Ecclesia Parochiali praesumptionem faciant, uti bene observat Barbosa p. 1. c. 1. à num. 27. Gonzalez ad Reg. Cancell. Glossa 6. n. 36. & seqq. & alii.

Quaeritur II. Quenam sint Jura Parochialia, Ecclesiae & Parochi competentia? Resp. Praeter potestatem Fori penitentialis esse potissimum sequentia. I. Quòd Parochiani proles sua proprio Parochio teneantur baptizandum offerre. arg. Concil. Florent. in Decreto Eugenii, & docet eam communi aliorum Layman lib. 5. tr. 2. cap. 7. n. 2. Barbosa de Offic. & potest. Paroch. p. 1. cap. 18. n. 1. dicentes, Parochianum graviter peccare, si absque licentia proprii Parochi prolem baptizandam alieno offerat. II. Ut diebus Dominicis & Festivis in Ecclesia Parochiali Missam audiant, c. 2. h. t. Nam autem & quando alibi audientes satisfaciunt praecipio, dicitur infra Tit. de Celebrat. Missae. III. Ut semel in anno Parochio proprio confiteantur, textu claro c. Omnis utriusque. 12. de Penit. & Remiss. ibi: Omnis utriusque sexus fidelis postquam ad annos discretionis pervenerit, omnia sua peccata semel in anno, proprio confiteatur Sacerdoti. Ex consuetudine tamen & privilegio Clem. Dudum. 2. §. Statuimus etiam de Sepulchris. & alibi habetur, quòd dicti Parochiani etiam tempore Paschali confiteri possint Religiosa Mendicantibus. IV. Ut reverenter ad missas in Pascha Eucharistia Sacramentum ibidem suscipiant, cit. c. Omnis utriusque V. Ut non nisi à proprio Parochio Sacramentum extremae Unctionis percipiant Clem. 1. de Privileg. ubi etiam exemptis ac privilegiatis Regularibus sub poena Excommunicationis prohibetur, ne absque licentia Parochi Sacramentum hoc alicui parochiano administrarent. VI. Quòd mortui in Parochiali Ecclesia, vel Coseterio sepeliri debeant, nisi alibi sepulturam Majorum habeant, vel propriam eligant, juxta dicta Tit. praeced. VII. Quòd in Ecclesia Parochiali coram proprio Parochio Matrimonia, & Nuptiae solemni ritu celebrentur, c. 1. de Clandestin. Despons. & can. 1. caus. 30. q. 5. juxta Concilio Tridentino Sess. 24. de Reform. Matrim. cap. 1. de quo magis infra Lib. 4. VIII. Quòd Parochio solvi debeant Decimae, Primitiae, & Oblationes, juxta dicenda Titulo sequenti. IX. Quòd limites, fines, seu termini Parochiarum nec per tempus immemorabile praescribi valeant, arg. c. Super eo. 4. h. t. & amplius dictum est Lib. 2. Tit. 26. de Praescriptione. Plura de quovis horum juris in suo loco.

Quaeritur III. Quoad alteram Rubricae partem, quanam sint, & dicantur proprii & alieni Parochiani? Resp. Omnes & solos illos esse, & dici Parochianos, qui intra limites alicujus Parochiae verum, vel

§. I.

De Natura, & Divisione Decimarum: ubi etiam de Jure, quo introductae sunt, & debentur.

S U M M A R I U M.

- 2 Decimae definiuntur.
- 3 Aliae sunt praediales seu reales, aliae personales.
- 4 Decimae mixtae non agnoscuntur.
- 5 Decimae praediales aliae majores, aliae minores.
- 6 Aliae purè spirituales & Ecclesiasticae, aliae Laicales.
- 7 Decimae aliae formaliter, aliae materialiter & secundum substantiam sumptae: Haec debentur Jure naturali.
- 8 Divino & humano.
- 9 De Decimis formaliter sumptis est controversia.
- 10 Recentiores volunt eas deberi solo Jure humano.
- 11 Quia per consuetudinem, & privilegia tolluntur.
- 12 Explicantur textus in contrarium apparentes.
- 13 Eligitur sententia contraria, videlicet, quòd Decimae etiam formaliter sumptae sint de Jure Divino.
- 14 Probatur variis textibus ex Jure.
- 15 Distinctio inter Decimas formaliter, & materialiter sumptas non est fundata in Jure.
- 16 Nec fuit in veteri Testamento.
- 17 Decimae non tantum debentur pro honesta sustentatione Clericorum, sed etiam pro usu pauperum, & in signum supremi domini.
- 18 Decimae debentur integre, consequenter formaliter.
- 19 Responso ad fundamenta Adversariorum.
- 20 Defraudans Decimas peccat contra Religionem.
- 21 Et contra Justitiam.
- 22 Defraudans Decimas potest, & debet excommunicari.
- 23 Gravissima poena defraudantibus Decimas à Deo insignuntur: solventibus vero benedictiones promittuntur.
- 24 Et hoc praecipue intuitu pauperum.

vel saltem quasi domicilium habeat, sive dein sint Laici, sive Clerici, (nisi alibi Beneficium cum residentia habeant, ibique resident ob dicta supra n. 14. dicanturque proprii respectu illius Parochi, in cujus Parochia degunt: alieni vero respectu alterius Parochi, in cujus Parochia domicilium non habent. Tufchus v. Parochiani. Conclus. 99. n. 1. Vallensis h. t. §. 1. n. 12. Engel eod. num. 22. & communis aliorum. Patetque ex terminis; Parochiani enim à Parochia dicuntur: si quis in duabus Parochiis domicilium habet, ibique aequaliter, vel quasi aequaliter habitat, utrobique Parochianus est, Barbosa de Offic. & potest. Episc. p. 2. alleg. 32. n. 69. citans plures Rotae Decisiones arg. c. Cum quis. 2. de Sepult. in 6. Si verò inaequaliter in illis habitat, ibi Parochianus erit, in quo per notabiliter majorem anni partem moratur. Barbosa lo. cit. n. 70. Menochius Consil. 398. n. 16. & 17. ag. l. 1. §. Aestatem. ff. de Aqua quodiviana. & est. Quòd si domicilium seu domum in confinibus duarum Parochiarum habet, ibi Parochianus erit, ubi domus aditus habet. Bart. in l. 6. n. 6. in fine. ff. de Damno infecti. Barbosa loc. cit. num. 71. Ratio est; quia ex aditu judicatur domus, cujus sit, Baldus Consil. 60. num. 5. volum. 1. Casu quo autem domus hujusmodi duas haberet portas, vel aditus, erit ibi Parochianus, ubi porta principalis, & aditus magis frequentatus habetur. Riccius in praxi Fori Ecclesiast. Decis. 333. n. 1. Barbosa loc. cit. n. 71. & alii. Ceterum quid sit domicilium verum, & quasi tale, vide Lib. 2. Tit. 2. §. 2. de Foro competenti, ubi de hoc late.

11 Quaeritur IV. An quis pro libitu domicilium, consequenter etiam Parochiam mutare valeat? Resp. Quamvis Laici id liberrimè possint, ita ut absque ulla licentia non tantum ab una Parochia, sed etiam ab una Dioecesi ad aliam migrare possint; in quo casu etiam jura Parochi, & Episcopi cum eo migrant, juxta communem arg. c. Ult. m. h. t. & ibi Glossa v. Habitatores. Clerici tamen ab una Dioecesi ad aliam absque licentia, & Dimissiois proprii Ordinaris transire, vel ab alieno recipi non possunt arg. can. 7. & seqq. dist. 71. juncto c. 1. & 2. de Clericis peregr. quòd si inconsulto Episcopo proprio Dioecesi deserant, eisdem Sacrorum exercitium interdicti debent, juxta Concilium Tridentinum Sess. 23. de Reform. cap. 16. Vide Fagnanum in c. fin. h. t.

TITULUS XXX.

De Decimis, Primitiis, & Oblationibus.

1 Ratio ordinis.

I Nter Jura Parochialia unum ex praecipuis est jus percipiendi Decimas, Primitias, & Oblationes: Quapropter ordine non incongruo post Titulum de Parochiis praefens subiungitur. Et quoniam materiam summè practicam, ac continuo occurrentem continet, indèque celebris habetur, eum pro dignitate sua explanare conabimur.

Quaeritur I. Quid, & quotuplices sint Decimae? Resp. I. Decimae ad propositum bene definiuntur, quòd sint decima pars omnium fructuum & proventuum justè acquisitorum, Deo in recognitionem universalis, supremi domini debita, atque Ecclesiae Ministris solvenda. Est in re communis. Patetque declarando singulas particulas. Dicitur Decima pars loco generis, in quo convenit cum quavis alia parte decima cujuscumque rei, etiam ad profanum finem ordinatae: cujusmodi Decima multiplex reperitur in Jure Civili, ut l. Cuncti. 3. C. de Metall. ubi flosiores privati Decimas de metallis solvere jubentur Fisco: simile quid habetur §. 1. Instit. de Pen. temerè litig. & l. 2. §. 2. ff. de Pollicit. Dicitur omnium fructuum & proventuum justè acquisitorum: Nam fidelis homo de omnibus, quae licitè potest acquirere, Decimas erogare tenetur, ut dicitur c. Ex transmissa. 23. h. t. & c. Non est. 22. eod. diciturque magis infra num. 25. & seqq. Dicitur Deo in recognitionem universalis, supremique domini debita; quibus verbis indicatur primarius & principalis finis dandi Decimas, vide-

videlicet, ut isdem colamus Deum, contestenturque illam universi Dominum, Creatorem, & Datorem omnium, à quo bona cuncta procedunt, c. *Tua nobis* 26. h. t. ibi: *Decimæ, quas Deus in signum universalis domini sibi reddi præcipit, suas esse Decimas & primitias asserens: & in Concilio Tridentino Sess. 25. de Reform. cap. 12. Cum decimarum solutio debita sit Deo. quod idem dicitur cit. c. Tua nobis. h. t. Dicitur Ecclesie ministris, quot annis solvenda: his enim Dei loco solvi debent, arg. can. Decimas Deo. 6. cau. 16. q. 7. & cit. c. Tua nobis. h. t. diciturque magis infra §. 5. & 6. ubi etiam patebit, quando & quare solvendæ sint Laicis.*

3 Resp. II. Decimæ dividuntur in Prædiales, seu reales, & personales, arg. c. *Ad Apostolica*. 20. h. t. & ibi Glossa *¶ Personales. Prædiales*, seu reales sunt, quæ solvuntur de prædiorum, agrorum, vinearum, pratorum, hortorum, arborum, domus elocatae, sylvarum, & omnibus terræ fructibus; nec non & de animalibus, arg. cit. c. *Ad Apostolica*. 20. h. t. & ibi Glossa, juncto c. *Cum in tua*. 30. h. t. & c. *fin. de Paroch. Personales* sunt, quæ solvuntur ex acquisitis proprio cujusque labore, solertiâ, & industriâ, ut puta, negotiatione, scientiâ, artificio, militiâ, mercatura, officio &c. arg. cit. c. *Ad Apostolica*. 20. c. *Non est*. 22. & c. *Pastoralis*. 28. h. t. juncto can. *Decimæ*. 66. cau. 16. q. 1. ibi: *De militia, de negotio, de artificio redde Decimas.*

4 Præfatis duobus generibus Decimarum realium nempe & personalium, addunt aliqui tertium genus, nempe *Decimas mixtas*, hæcque illas esse volunt, quæ partim reales, partim personales sunt, quatenus nempe partim à natura, partim ex industria hominum proveniunt: quales sunt, quæ ex caseo, lacte, melle, &c. solvuntur. Verùm alii hoc tertium genus distinctum non agnoscunt, sed ad genus Decimarum prædialium reducant: & merito, quia aliàs etiam omnes prædiales dici deberent Decimæ mixtæ: cum etiam illæ partim à natura, partim ab industria hominum proveniant, uti consideranti patet, in frumento, vino, & oleo &c. utpote ad quæ producenda non tantum natura, sed & industria hominis in excolendis v. g. agris multum concurrunt; ut proin cum Glossa in c. *Ad Apostolica*. 20. h. t. v. *Personales*. Engel. eod. n. 1. & aliis probabiliter dicitur, duo tantum genera Decimarum esse prædialium, nempe seu realium, & personalium, quas ipsas etiam, & non alias adducunt SS. Canones cit. c. *Ad Apostolica*. 20. h. t. nullâ alicubi factâ mentione de decimis mixtis.

5 Decimæ reales seu prædiales subdividuntur in majores, & minores seu minutas, vulgò *grossen und kleinen Zehent*, c. 3. & c. *Cum in tua*. 30. h. t. & ibi Glossa v. *Minutas*. cum Comuni. *Majores*, vel etiam *grossæ* sunt, quæ de frumento, vino, & oleo solvuntur. *Minores* seu *Minutæ* sunt, quæ de partu animalium, puta, de agnellis, vitulis, fuculis, pulvis (quæ apud nos etiam Decimæ carnaticæ *Blut-Zehent* dicuntur) item de lana, caseis, butyro, & hortorum fructibus, ac leguminibus solvuntur. Glossa in c. *Cum in tua*. 30. h. t. v. *Minutæ*. Zoëf. h. t. n. 14. Van Espen p. 2. Tit. 32. cap. 6. n. 26. Pirhing b. 1. n. 5. & alii. Quamvis etiam circa hoc consuetudo attendenda sit. Jus Bavaricum *Land-Recht* Tit. 28. a. 12. de *Majorbibus & Minutis* specialiter ita disponit: *Zu den kleinen Zehent gehören Kraut, Ruben, Flachs, Hanf, Brein, und dergleichen geringe Früchten; auch das Obst- und Blut-Zehent: aber Abreßs, Haidl Brein, Bohnen, und Linsen sollen zu den grossen Zehent gerechnet werden, wvare dann an ein, oder anderen Orth ein anders, wvie Rechts vvegen herkommen, se solle es darbey verbleiben.*

Porro Decimæ Ecclesiasticæ rursus aliæ sunt 6 purè spirituales, & striè Ecclesiasticæ: aliæ Laicales, & mixtæ Ecclesiasticæ. *Priores* sunt, quæ in signum universalis domini Dei super nos, solvuntur Clericis pro honesta eorum sustentatione, intuitu laborum spiritualium eidem debita. *Posteriores* sunt, quæ ad dictum finem primitiis instituta, ex concessione Ecclesiæ eb justam causam solvuntur Laicis. Gregor. Tholof. lib. 2. Syntag. cap. 20. Layman. lib. 4. tr. 6. cap. 1. n. 5. Pirhing h. t. n. 5. & alii.

Quæritur II. Quo Jure sint introductæ, & debeantur Decimæ? Ante Responsum notandum juxta Doctores plures, præsertim recentiores, Decimas dupliciter considerari posse, videlicet vel materialiter & secundum substantiam, quatenus nempe sunt necessarium ob præstita servitia spirituum Ministrorum Ecclesiæ pro honesta & necessaria eorum sustentatione: vel formaliter & secundum certam ac determinatam quotam, decimam nempe partem fructuum & obventionum. H. N. Resp. I. Decimæ in prima acceptione, quatenus nempe sunt necessarium stipendium pro honesta sustentatione Ministrorum Ecclesiæ, debentur iidem Ministris Jure naturali, Divino, & humano. D. Thomas 2. 2. q. 87. a. 1. in corp. Gutierrez can. 99. cap. 11. n. 9. Layman. lib. 4. tr. 6. cap. 2. n. 1. Navarus de Reddit. Eccles. q. 1. monit. 58. Pirhing h. t. num. 6. Engel h. t. num. 2. Sannig h. t. cap. 1. num. 5. & communissima aliorum, Probatur prima pars de Jure naturali, quia ratio naturalis & justitiae naturalis dicit, ut, qui alicui servitium præstat, ab eodem stipendium justum recipiat; ergo quia Ministri Ecclesiæ Laicis servitia spiritualia ministrant, urique eidem à dictis Laicis naturaliter debetur stipendium, quod juxta dicta sunt ipsæ Decimæ secundum substantiam seu materialiter considerate.

Probatur secunda pars de Jure Divino, ex variis textibus S. Scripture, ut Matth. 10. ubi Christus de Ecclesiæ Ministris loquens ait: *Dignus est operarius mercede sua*, & 1. Corinth. 9. ibi: *Dominus ordinavit eis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere*, cum Concordantiis. Idem frequenter innotuit SS. Canones: ut can. 2. cau. 16. q. 2. ibi: *Decimas quas ipse Deus dari constituit*. can. 1. cau. 16. q. 7. ibi: *Decimas, quas fideles præcipiente Domino offerunt*. can. *Reverimini*. 65. cau. 16. q. 1. can. *Decimæ tributa*. 66. ead. cau. & q. & c. *Parochianos*. 14. h. t. ibi: *Decimæ non ab homine, sed ab ipso Domino sunt institutæ*. c. *Tua*. 25. h. t. ibi: *divinâ constitutione debentur*. & c. 26. eod. ibi: *Decimæ, quas Deus in signum universalis domini sibi reddi præcepit*. Qui textus, si non de Decimis formaliter sumptis, saltem de Decimis secundum substantiam intelligi debent. Tertia pars, quod etiam Jure humano debeantur, patet ex toto Tit. de Decimis, qui etiam in *Sento*, *Clem.* & *Extravag.* existit, ubi solutio Decimarum passim præcipitur. Item ex Concilio Tridentino Sess. 25. de Reform. cap. 12. & pluribus can. cau. 16. q. 1. & 7. Et quidem de Decimis secundum substantiam sumptis nulla est controversia inter DD.

Magna verò inter eosdem agitur controversia 9 de Decimis formaliter sumptis: an nempe hæc etiam in novo Testamento sint de Jure Divino, sicut erant in veteri: an verò solum de Jure humano. Recentiores liquidem Canonistæ ac Theologi ferè omnes cum D. Thoma contra antiquos Canonistas docent, quod licet Decimæ formaliter spectatæ, seu secundum certam & determinatam quotam, decimam nempe partem omnium bonorum justè acquiritorum in veteri Testamento

ex Jure Divino positivo fuerint debitæ; in novo tamen Testamento Jure duntaxat Ecclesiastico debeantur. Prima pars de antiquo Testamento est certa ex variis antiqui Testamenti textibus: ut *Levitic. 27*. ibi: *Omnes Decimæ terro, sive ex frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt. & illi sanctificandæ*. Exodi cap. 22. *Decimas tuas non tardabis reddere*. Rursus *Levitic. 27*. ibi: *Omnium Decimarum bovum & ovium, & caprarum, quidquid demum decimum venerit, sanctificabitur Domino*.

10 Secundam partem de novo Testamento docent D. Thomas 2. 2. q. 87. a. 1. in corp. Pirhing h. t. n. 7. Van Espen p. 2. Tit. 33. n. 4. Engel h. t. n. 2. Layman lib. 4. tr. 6. cap. 2. n. 11. Covarruvias *Variar. Resolut.* lib. 1. cap. 17. n. 2. Gutierrez lib. 2. canon. 99. cap. 21. nu. 9. & ut dictum, communissima iam Theologorum, quam Canonistarum recentiorum; ac ita probant. Certum, & ab ipsis Adversariis concessum est, quod Decimæ formaliter sumptæ non debeantur de Jure naturali. Certum insuper est, quod nullus textus, nullaque Lex Divina in toto novo Testamento ostendi valeat, ex quo probari possit obligatio dandi Decimas: ergo solo Jure Ecclesiastico debentur, per varios textus h. t. Nec refert, quod in veteri Testamento Jure Divino obligantur. Nam contra est, quod cunctæ leges & præcepta veteris Testamenti ceremonialis & judicialia (inter quæ fuit etiam præceptum dandi Decimas formaliter sumptas, utpote non fundatum in ratione aliqua naturali, consequenter nec morali) in nova Lege fuerint abolita, uti aperte constat ex *Epist. Paul. ad Hebr.* cap. 7. & 8. & ad *Galat.* cap. 4. cum Concordantiis, & c. un. de Purificat. post partum, tenetque unanimes DD.

11 Confirmant. Decimæ specialiter sumptæ, variis in locis per consuetudinem fieri diminutæ & alteratæ: imò quoad quosdam Regulares per Pontificiam privilegia omnino sublatæ, prout constat ex c. *Ex parte*. 10. c. *Licet*. 11. & c. *In aliquibus*. 32. h. t. atqui hoc nec licet, nec valide fieri potuisset, si Decimæ etiam formaliter sumptæ essent adhuc de Jure Divino: cum contra hoc nec valeset consuetudo, c. *fin. de Consuetud.* nec in illo dispensare possit Pontifex; hoc ipso, quod Lex superioris per inferiorum tolli nequeat, *Clem. Ne Romani de Elect.* ergo.

12 Ad antiquos Canones suprâ num. 8. allegatos, in quibus expressè dicitur, Decimas etiamnum deberi Jure Divino, respondent, illos Textus intelligi debere de Decimis secundum substantiam, quatenus nempe solvuntur in debitum stipendium Ministrorum Ecclesiæ pro honesta eorum sustentatione. Verùm quantumvis probabilis appareat, & hodie recepta habeatur Recentiorum doctrina, recedendum non videtur ab antiquis Canonistis, unde cum ipsis

13 Resp. II. Decimæ saltem prædiales formaliter sumptæ etiamnum in novo Testamento sunt de Jure Divino Abbas in c. *In aliquibus*. 32. h. t. n. 9. & 10. ad *finem*, & idem, in *Rubr. & c. 1. h. t. n. 1. Hostiens.* in c. *Abbas*. 24. & in c. *In aliquibus*. 32. h. t. Innocent. in c. *fin. de Paroch.* dicens, hæreticum esse, aliter sentire. Anchar. in c. 1. h. t. in 6. n. 2. ibid. Archidia. Jo. Andr. in *Rubr. h. t. Gloss. in c. In aliquibus*. 32. h. t. & in c. 1. h. t. in 6. cum communissima Canonistarum antiquorum. Probatur. Certum est apud omnes, etiam Adversarios, in dubiis & controversiis, an quis sit de Jure Divino, necne, debere nos stare & acquiescere interpretationi Ecclesiæ, ac Summorum Pontificum, uti cum Comuni bene observat Abbas in c. *In aliquibus*. 32. h. t. ad *finem*, arg. c. *Per venerabilem*. 13. *Qui filii sint legitimi*, ut proin illud Juris esse, censere

ac credere debeamus, quod Ecclesiæ & Pontifex ita esse, assertit; eisi ex Scriptura id clarè non patet; atqui Ecclesiæ, Summi Pontifices, & Concilia Generalia universaliter & abique distinctione inter formaliter, & materialiter acceptas Decimas, expressè declarant, dicunt, & clarè pronuntiant, Decimas esse, ac deberi de Jure Divino: ergo Major est certa. Minor probatur ex multiplicibus, usque clarissimis Juris textibus partim jam citatis, partim adhuc citandis.

Sic imprimis can. *Decimas*. 47. cau. 16. q. 1. Expressè dicit Paschalis II. *Decimas à populo Sacerdotibus, & Levitis esse rendendas, Divina Legis summi Autoritas*. Quid clarius? can. 2. cau. 16. q. 2. dicitur: *Decimas dari, ipse Deus constituit*. can. 1. cau. 16. q. 7. Gregorius VII. in Concilio Lateranensi ait, *Decimas, quas fideles præcipiente Domino offerunt; ecce! de moderno tempore loquitur, quas nempe de præsentem offerunt, præcipiente Domino offerre*. Pariter pro moderno tempore loquens Alexander III. c. *Parochianos*. 14. h. t. clarissime verbis formalibus declarat, quod Decimæ non ab homine, sed ipso Domino sunt institutæ Rursus de præsentem tempore loquens Innocentius III. c. *Tua*. 25. h. t. ait: *Decimæ Divinâ constitutione debentur*. Idem c. *Tua nobis*. 26. eod. ait: *Decimas Deus in signum universalis domini sibi reddi præcepit*: & idè adhuc de facto Deo debita est solutio Decimarum. Pariter in Concilio Generali relato c. *Cum non*. 33. eod. loquitur dicens: *Quod Deus in signum universalis domini, quod quodam titulo speciali, sibi Dominus Decimas reservaverit*. Concordant can. *Quicumque*. 4. can. *Omnis Decimæ*. 5. can. *Majores cau.* 16. q. 7. can. *Reverimini*. 65. can. *Decimæ tributa*. 66. cau. 16. q. 1. pariter loquuntur sancti & Doctissimi Patres, ut Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, & item Gregorius Papa, qui can. *Quadragesima*. 16. dist. 5. de Consecratione de præsentem tempore loquens ait: *Jubentur etiam & omnipotenti Deo omnium bonorum nostrorum Decimas dare*. Quid quæstio horum? quis non ob tot, tamque claros Juris textus cum Antiquis emittat. Decimas etiam formaliter sumptas esse de Jure Divino.

Nec hæc omnes præfatos textus intelligi posse ac debere de Decimis non formaliter, sed materialiter, seu secundum substantiam sumptis, quatenus nempe sunt stipendium necessarium ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ. Nam contra est primò, quod distinctio hæc inter Decimas formaliter & materialiter, seu secundum substantiam sumptas, in toto Jure non inveniatur, imò nec termini hi quoad Decimas ibidem reperiantur, ut proin hæc in præfatis terminis data distinctio, utpote solum à Recentioribus pro manutenenda sententia eorum inventa, & introducta in puncto Juris partim sit attendenda, præsertim cum, ubi Lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. I. de Presto ff. de Publiciana in rem actione, & verba generaliter sint intelligendæ. Quo circa. 22. de Privileg. ac insuper verba intelligenda sint secundum suam propriam significationem, nisi manifestum sit aliud sensisse Legislatorem, I. *Non aliter*. ff. de Legat. 60. atque in re dubia melius sit verbis editi servire. L. 1. §. *Licet autem*. ff. de Exercitatoria actione. Iy Decimæ autem in propria significatione semper significant decimam partem, can. *Quicumque*. 4. cau. 16. q. 7. & can. *Decimæ*. 66. cau. 16. q. 1. consequenter Decimas formaliter sumptas.

Contra est secundò, quod Pontifices, & Concilia dom dicunt, Decimas etiam hodie deberi de Jure Divino, eodem modo, eodemque utentes termino, loquantur, quo Lex antiqua; cum utrobique sine ullâ distinctione adhibetur simplex terminus *Decimæ*, debentur Jure Divino, *Decimas præ-*

precepti dari Deus; consequenter vel etiam Lege antiqua solæ Decimæ materialiter, & non formaliter sumptæ erant de Jure Divino (quod est contra ipsos Adversarios) vel etiam in lege nova formaliter sumptæ erant de Jure Divino.

17 Contra est tertio, quod Decimæ de Jure Divino non tantum debeantur pro necessaria sustentatione Ministrorum Ecclesiæ, sed etiam pro sustentatione pauperum, arg. c. Decimæ. 66. cau. 16. q. 1. & c. Tua nobis. 26. h. t. ibi: Decimæ tributa sunt egentium animarum, pro fabricis Ecclesiæ, & aliis piis causis, can. fin. cau. 16. q. 1. Insuper & quidem principaliter in signum universalis domini Dei, textu clarissimo cit. c. Tua nobis. 26. h. t. ibi: Decimæ, quas Deus in signum universalis domini sibi reddi præcepit, & c. Cum non. 23. eod. ibi: Cum autem in signum universalis domini quodam titulo speciali sibi Dominus Decimas reservaverit: cum etiam hodie adhuc velit Deus, ut homines præstatione Decimarum fateantur, quod neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus, prout bene Pontifex cit. c. 33. h. t. ut proin, etiam si Ministris Ecclesiæ absque Decimis, aliunde sufficientes redditus haberent, consequenter materialiter, seu secundum substantiam, si ve quod idem est, pro sustentatione Ministrorum Decimæ necessariæ non essent, neque obligarent, adhuc & quidem Jure Divino in signum nempe supremi domini reddi debent Decimæ Clericis, dividendæ ab his, inter pauperes, vel aliis causis piis applicandæ; ut bene advertit Abbas ad Rubr. h. t. dicens, ita docere omnes Doctores. Huc quadrat illud Augustini can. Decimæ. 66. cau. 16. q. 1. ubi etiam in casu, quo Ecclesiæ Ministris suam necessariam sustentationem jam habentibus, de Decimis non solvete sic ait: Quanti pauperes in locis, ubi ipse habitat, illo Decimas non dante, fame mortui fuerunt, tantorum homicidiorum reus ante tribunal æterni Judicis apparebit: quia rem à Deo pauperibus delegatam suis usibus reservavit. Ubi clarè videt, quod non tantum pro sustentatione Clericorum, sed etiam pro usu pauperum Jure Divino in signum universalis domini sint reddendæ Clericis, dividendæ ab his, quæ suæ sustentationi superfluant. Concordat can. Revertimini. 65. ead. cau. & q.

18 Contra est quarto, quod etiam hodie Decimæ Jure Divino solvi debeant integræ, c. Tua nobis. 26. h. t. atqui non integræ solvuntur, si non formaliter, id est, quoad determinatam decimam partem reddantur: Decimam autem partem non dat, qui minorem dat, can. Quicumque. 4. cau. 16. q. 7. sicut Quadragesimam servare non dicitur, qui non omnibus diebus Quadragesimæ jejunat, prout bene observat Abb. in c. 1. h. t. n. 1. arg. can. Quadragesima. 16. de Consecrat. dist. 5.

19 Et per hæc patet ad responsionem Adversariorum n. 12. datam. Ad primum autem eorum fundamentum constat ex n. 13. Ad secundum patet ex dicendis infra §. 4. ubi dicitur, quod Decimæ consuetudine absque Pontificis consensu nec tolli, nec minui possint. Item, quod nec Pontifex in iis dandis propriè dispensare valet.

20 Queritur III. Quomodo peccet, & quibus pœnis subjaceat Decimas defraudans, vel non solvens? Resp. I. Decimas defraudans, vel non solvens, dupliciter peccat, contra virtutem Religionis nempe, & Justitiæ, Pirhing h. t. n. 9. Azorius p. 1. lib. 7. cap. 23. q. 8. Lessus lib. 2. cap. 29. n. 8. & alii, quibus etiam in Theologia nostra Morali tr. 11. d. 4. n. 3. ad hæc sumus. Probatur prima pars. Decimæ etiam non debentur in contestationem & signum universalis domini Dei super nos: juxta dicta supra num. 17. arg. c. Tua nobis. 26. h. t. ergo qui eas defrau-

dat, contra cultum Deo debitum, consequenter contra Religionem agit, siquæ Sacriligium committit, can. 1. cau. 16. q. 7. ubi dicitur, defraudantes Decimas, Sacriligii crimen committere, & eterne damnationis periculum incurrere. Nec refert, quod non Deo, sed Sacerdotibus, & Ecclesiæ Ministris solvantur; quia Deus præcipit, ut in sui locum dignis personis solvantur solutæque his, quasi sibi datas accipit, textu claro cit. c. Tua nobis. 26. h. t. ibi: Cum Deo debita sit solutio Decimarum in tantum, ut ad eas Clericis exhibendas; quibus eas ipse pro suo cultu concessit, Laici sint cogendi, item can. Revertimini. 65. cau. 16. q. 1. & cau. 1. q. 7. ubi dicitur, quod præcipiente Domino fideles offerant Sacerdotibus Decimas. Qui Clericis dein necessaria sibi reservantes, superflua pauperibus, & aliis causis piis erogare debent, arg. Jure. n. 17. cit. & can. fin. cau. 16. q. 1. cum Concordantiis.

Secunda pars patet ex dictis nu. 7. ubi diximus, quod abstrahendo à cultu Divino teneantur Laici Clericis Divina ministrantibus Decimas tanquam justam stipendium ex Justitiâ, vi enim hujus virtutis Dignus est operarius mercede sua Matth. 10. Nec aliquis militat suis stipendiis unquam, 1. ad Corinth. 9. Et qui ad onus eligitur, repellit non debet à mercede. c. Cum secundum. 16. Prab. Confirmatur ex Concilio Trid. Sess. 25. cap. 12. ubi defraudantes Decimas ad restitutionem obligantur, quod non ferret, nisi ad eas solvendas Laici ex justitiâ teneantur.

Resp. II. Defraudans, & non solvens Decimas potest & debet excommunicari. Barbosa in can. Omnes Decimæ. 5. cau. 16. q. 7. & in Concilio Tridentino Sess. 25. de Reform. cap. 12. Monet de Decimis. cap. 8. q. 6. n. 64. Molina Disp. 756. num. 4. & Communis aliorum. Textus est in cit. can. Omnes Decimæ. 5. cau. 16. q. 7. ibi: Decimas dare nolentes, secundum Dominum nostri præceptum admonentur semel, & secundo & tertio: qui si non emendaverint, anathematis vinculo serventur, usque ad satisfactionem, & emendationem congruam, & c. Pervenit. c. h. t. ubi statuitur, ut præmissa monitione Parochiani sub excommunicationis distributione compellantur. Decimas cum integritate persolvere. Concordat c. Ex parte. 21. & c. Tua nobis. 26. h. t. juncto Concilio Tridentino, quod lo. cit. sic habet. Qui vero eas (Decimas) subrahunt, aut impediunt, excommunicantur, nec ab hoc crimine, nisi plenâ restitutione secuti, absolvantur. Notat tamen Barbosa in cit. Textu. n. 5. & cum eo Doctores communiter, hanc Excommunicationem non esse sententiæ lætæ, sed ferendæ, & quidem non nisi præmissâ monitione prævia tria, vel unâ tribus æquivalente, prout satis liquet ex Excommunicatione, & textibus citatis, præsertim can. Omnes Decimæ. 5. cau. 16. q. 7. & c. 5. h. t.

Præter allegatam pœnam Ecclesiasticam, gravissimas alias temporales & spirituales minantur Deus, & SS. Patres defraudantes Decimas; sicut econtra fideliter solventibus omnem Benedictionem promittunt: ut videre est Malach. cap. 3. ubi Deus conqueritur, quod configurat à populo ob non solutas Decimas, indeque dicit: In penuria vos maledicti estis: econtra adhortando populum ad solutionem Decimarum ait: Inferte omnem Decimam in horreum, & sit cibus in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas cali, & effundero vobis benedictionem usque ad abundantiam, & increpabo pro vobis devorantem, & non corrumpet fructum terræ vestræ: nec erit sterilitas vineæ in agro, dicit Dominus exercituum: & beatos vos dicent omnes Gentes: eritis enim vos terra desiderabilis. Super quem textum bene discurret S. Hieronymus can. Revertimini. 65. cau. 16. q. 1. S. Augustinus relatus can. Decimæ tributa 66. ead. cau.

Et q. ad propositum ita loquitur: Si decimas dederis, non solum abundantiam fructuum recipies, sed etiam sanitatem corporis & animæ consequeris. Non igitur Dominus Deus præmium postulat, sed honorem: Deus enim noster, qui dignatus est totum dare, Decimam à nobis dignatus est accipere, non sibi, sed nobis sine dubio profuturum, sed si tardius dare peccatum est, quomodo pejus est, non dedisti? De militia, de negotio, de artificio redde Decimas: cum enim Decimas dando, & terrena & celestia possis præmia promereri, quare pro avaritia duplici benedictione fraudaris? Hæc est enim Dei justissima consuetudo, ut si illi Decimas non dederis, ad Decimas revocaris: dabis impio militi, quod non vis dare Sacerdoti, & c. Majores nostri. cau. 16. q. 7. Idem S. Augustinus ait: Majores nostri idem copis omnibus abundabant, quia Deo Decimas dabant, & Cæsaribus censum reddebant. Modò autem quia discessit devotio Dei, accessit indolentia Esca. Noluitis partiri cum Deo Decimas: modò autem totum tollitur: Hoc tollit Fiscus, quod non accipit Christus.

24 Similes Textus debentur plures tam in Scriptura Sacra, quam in SS. Patribus: quamvis à potiori intuitu pauperum similes maledictiones, & benedictiones sint factæ, uti patet, si citati Canones toti perlegantur: & ratio est, quia ex Decimis honestæ sustentationi Clericorum superfluis sustentari debent pauperes, qui proin necessariis distrahuntur, si Decimas defraudantur, ob quod tam acriter locuti sunt SS. Patres, prout videre est cit. can. 66. cau. 16. q. 1. ubi S. Augustinus ita incipit: Decimæ tributa sunt egentium animarum: dein primum pergit: Si Decimas non dederis &c. & paulò post infert: Quanti pauperes in locis, ubi ipse habitat, illo Decimas non dante, mortui fuerunt, tantorum homicidiorum reus ante tribunal æterni Judicis apparebit; quia rem pauperibus à Deo delegatam suis usibus reservavit. Et S. Hieronymus cit. can. Revertimini. 65. §. Si quando. cau. 16. q. 1. post ena ratam Decimarum obligationem ait: Si quando fames, & penuria, & verum omnium egestas opprimunt mundum, sciamus hoc ex Dei ira descendere, qui in pauperibus, si non accipiunt elemosynam, fructuari se loquitur: & suas possessiones possunt Decimas & primitias interpretari. Ex quo etiam inferitur omnes has maledictiones in Clericos redundare, si Laicis Decimas fideliter dantibus, illi superflua non in pauperes, nec causas piis, sed in profana applicant.

§. II.

De Rebus, ex quibus debentur Decimæ: item de modo, tempore, & loco; quo solvi debent.

S U M M A R I U M.

- 25 Decimæ debentur de omnibus licitè acquisitis.
- 26 Decimæ prædiales etiam de illicitè acquisitis solvi debent.
- 27 Sicuti & personales, si illicitè acquisita licitè retinentur.
- 28 Decimæ prædiales solvi debent sine deductione expensarum.
- 29 Ac sine deductione tributorum, & censuum.
- 30 Personales vero non nisi deductis expensis: & quare? ac num. seq.
- 31 Fructuum nomine quid veniat? Ibid.
- 32 Decimæ prædiales statim, ac fructus colliguntur, solvi debent.
- 33 Nisi aliud habeat consuetudo, & contractus.
- 34 Debentur sæpius in anno, si sæpius crescunt fructus.

Reiffenschuel Jus Can. Tom. III.

- 35 Decimæ personales commodè sumit solvuntur ad finem anni.
- 36 Decimæ expensis Parochianorum ad domum Parochi sunt vehendæ.
- 37 Nisi aliud habeat consuetudo.
- 38 Parochianus non potest colligere fructus, nisi prius Parochum moneat ratione Decimarum; nisi consuetudo sit in contrarium.
- 39 Nolenti dare Decimas Parochus non potest vim inferre, nec vi exigere, nec Sacramenta negare.

Queritur I. Ex quibus rebus solvendæ sint Decimæ? Resp. I. Spectato Jure communi Decimæ prædiales debentur de omnibus & singulis fructibus rerum omnium tam mobilium, quam immobiliarum licitè acquiritorum. Personales vero etiam de omnibus lucris, & proventibus per actionem & industriam hominum licitè acquisitis. Unanimis, & certa claris Juribus c. Ex transmissis. 23. h. t. ibi: Fidealis homo de omnibus, quæ licitè acquirat, po est, Decimas erogare tenetur c. Non est. 22. eod. ibi: De omnibus bonis Ecclesiæ Ministris sunt solvendæ c. Tua nobis. 26. ead. ibi: De cunctis omnino proventibus Decimæ sunt reddendæ cum Concordantiis. Hinc in specie de vino, grano, fructibus arborum, pecoribus, negotiatione de ipsa etiam militia, de venatione, & de omnibus bonis Decimæ sunt Ministris Ecclesiæ tribuendæ: unt verba c. Non est. 22. h. t. item de universis legitimis. c. 3. h. t. item de proventibus molendinarum. vis. inarum. favo, c. Pervenit. 5. eod. Pariter de negotio & artificio, can. Decimæ. 66. cau. 16. q. 1. Plura hujusmodi specificata reperies in toto Titulo de Decimis, & cau. 16. q. 1. & 7. Dicitur notanter in conclusione De omnibus licitè acquisitis: nam quid Juris de illicitè acquisitis, dicit Conclusio sequens.

Resp. II. Quamvis aliqui absolute velint, de 26 illicitè acquisitis Decimas nec dari, nec acciri debere, arg. à sensu contrario, cum c. Ex transmissis. 23. h. t. tantum de licitè acquisitis præcipiat Decimas solvere: ed quod hostie impiorum suis abominabiles, quæ offeruntur ex scelere, & quidquid ex scelere offertur. Omnipotentis Dei non placet iracundiam, sed irascit: ac scriptum sit honoris Domini sunt tuis justis laboribus, uti dicitur can. Non est putanda. 7. cau. 1. q. 1. Nihilominus Decimæ prædiales etiam ex rebus inultè ac illicitè acquisitis exigi possunt, & solvi debent. D. Thomas 2. 2. q. 87. a. 2. ad 2. Abbas in cit. c. Ex transmissis. 23. h. t. ad finem. Glossa ibidem v. Licet. ad finem. Innocentium in idem c. Pirhing h. t. n. 18. & communis aliorum, arg. c. De terris. 16. h. t. Ratio est; quia Decimæ prædiales sunt onus reale ipsi terræ; ac cæteris rebus inhaerens, transiensque ad quemvis possessorem, ut proin non debeantur ex iniusta actione, sed ex terræ, & aliarum rerum fructibus, qui ex dono Dei proveniunt, c. Tua nobis. 26. h. t.

De Decimis personalibus distinguendum & dividendum est, an non tantum illicitè acquirantur, ied & illicitè retineantur, ita ut restitutioni adhuc obnoxia sint, nec eorum dominium acquisierit possessore; qualia sunt, quæ acquiruntur ex furto, rapinâ, usurâ, simonia, injusto bello, fraude, injusto contractu &c. An vero solummodò illicitè acquirantur, acquisita autem licitè retineantur, eorumque dominium acquirat possessor ad restitutionem minime obligatus: qualia sunt, quæ acquirunt meretrici ex turpi actu, uxor ex adulterio, conductus quicumque pro actione aliqua illicita &c. De illis itaque, quæ illicitè acquiruntur, ac illicitè retinentur, Decimæ nec dari, nec accipi debent. Ita Glossa citata, Abbas loc. cit. n. 3. Azorius p. 1. lib. 7. cap. 24. qu. 13. D. Thomas, & Innocentius loc. cit. arg. can.

B b b Non

Non est putanda. 27. cau. 1. q. 1. Ratio est; quia hoc ipso, quod possessor talium rerum dominus non sit, sed eas restituere teneatur, non reputatur inter bona ejusdem, sed censentur aliena. *l. Non possunt. 11. ff. de Jure Fisci.* Nulli autem licitum est, aliena cuiquam concedere præter domini voluntatem, *c. Tua nobis. 26. h. t.* De iis vero, quæ illicitè acquisita, licitè retinentur, atque in dominium transeunt possessoris, Decimæ dari debent, & accipi possunt. Glossa citata cum Doctoribus citatis, *arg. c. Qui habetis. 14. cau. 14. q. 5.* Ratio est, quia cum talia licitè retineat, licitè etiam eadem erogare potest, consequenter Decimas de iis erogare tenetur, cum delictum non præstet immunitatem. *l. Relegatorum. §. fin. ff. de Interdict. & releg.* Monet tamen Glossa *loc. cit.* sicut & DD communiter, Ecclesie Ministros etiam de hujusmodi illicitè acquisitis non debere accipere Decimas, donec acquirentes se emendant, & poenitentiam agant, ne videantur eorum malas actiones approbare, sicque scandalum præbere: unde ab Ecclesia oblationes aliquorum respuantur ratione criminis, *can. Oblationes. 2. dist. 90. & can. Miror. 8. cau. 17. qu. 4.*

28. Queritur II. Quomodo solvendæ sint Decimæ? an nempe deductis prius expensis, censibus, tributis, & oneribus? an verò integræ absque hujusmodi deductione? Resp. I. Decimæ prædiales seu reales integræ sunt solvendæ, absque ulla deductione feminis, vel expensarum, quæ in colendo agro, v. g. colligendis fructibus, pro custodia animalium &c. factæ sunt. Barbosa *de Offic. & potest. Parochi. p. 3. cap. 28. §. 1. n. 4.* Pirhing *h. t. n. 23.* Castro Palao *tom. 2. tr. 10. Disp. un. pun. 8. n. 1.* Monet. *de Decimis cap. 6. qu. 4. a. n. 28.* Engel *h. t. n. 13.* Layman *lib. 4. tr. 6. cap. 1. n. 4.* & communis aliorum claris Juribus. *c. Cum homines. 7. & c. Ex parte. 21. t. Non est. 22. h. t. ibi: Præcipimus, quatenus antequam ulla deductis expensis, Decimas Ecclesiis cum integritate debita persolvatis.* Concordant, & Conclusio expressè etiam continet, *c. tua nobis. & c. Pastoralis. 28. eod.*

29. Resp. II. Insuper debentur Decimæ præfatæ prædiales absque ulla deductione tributorum, & censuum prædialium, vel aliarum exactionum, ita ut ante præstationem illorum integrè solvi debeant, vel si de fructibus tributa, & census jam fuere præstiti, iidem decimari, iisque, qui eos accepit, de acceptis Decimas dare teneatur, ita clarè statutum habetur. *c. Cum non sit. 33. h. t.* ubi etiam ratio habetur, & ideò per extensum totus textus adducitur, qui sic sonat: *Cum non sit in homine, qui semen ferenti respondeat, quoniam juxta verbum Apostoli, neque qui plantat, est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus; Ipsum, qui de mortificato semine plurimum fructum offert, nimis avarè quidam in Decimis defraudare nituntur, census & tributa, quæ interdum indecimate prætereunt, de frugibus primitiis deducentes. Cum autem in signum universalis dominii quasi quodam titulo speciali, sibi Dominus Decimas reservaverit, nos & Ecclesiarum dispensatis, & animarum periculis obviare volentes, statuimus, ut in prærogativam dominii generalis exactionem tributorum & censuum præcedat solutio Decimarum, vel saltem his, ad quos census & tributa indecimate pervenerint (quoniam res cum onere suo transiit) ea per censuram Ecclesiasticam decimare cogantur Ecclesiis, quibus de Jure debentur.*

30. Resp. III. Decimæ personales non nisi deductis prius expensis solvi debent. Barbosa *loc. cit. n. 38.* Engel *h. t. n. 13.* Pirhing *loc. cit. n. 28.* Gonzalez *in c. 7. h. t. n. 8.* Castro Palao *loc. cit. pun. 6. n. 7.* Rebuffus *Moneta, & communis aliorum, arg. c. Pastoralis. 28. h. t.* Ratio autem cur in personalibus, non

item in realibus, seu prædialibus Decimis expensis deducere liceat, quamvis varia assignetur, ut videtur est apud Barbosa *loc. cit. n. 35.* optima tamen videtur esse illa, quam dat citatus Barbosa, D. Thomas 2. 2. q. 87. a. 2. Gonzalez *inc. 7. h. t. n. 8.* Pirhing *eod. n. 30.* & alii, videlicet, quòd Decimæ personales debeantur de fructibus civiliter consideratis, quorum nomine illi soli veniunt, qui deductis expensis superant, *l. Fructus 7. prin. ff. Solutio matrim. ibi: Fructus eos esse, constat, qui deductis expensis superant, & l. 1. c. de Fruct. & lit. expens. ibi: Hoc fructuum nomine continetur, quod iustis fructibus deductis superest.* Decimæ verò prædiales solvantur ex fructibus naturaliter consideratis, id est, non quatenus lucrum afferunt domino, sed secundum se, & quatenus ex terra & re ipsa proveniunt, munere & beneficio Dei, sine quo etiam post factas expensas nihil creviffet, juxta illud 1. ad Corinth. 3. *Neque qui plantat, neque qui rigat, est aliquid, sed qui incrementum dat Deus:* in cupis contestationem specialem & in signum, quòd ab eo tanquam Authore cuncta proveniant, Decimæ de hujusmodi fructibus sine ulla expensarum deductione solvantur.

Si dicis, etiam ad fructus ex industria hominum requiri auxilium Divinum. Respondetur, verum quidem esse, tamen quia magis cernitur operatio Divina in fructibus, in quibus humana industria minus concurrat, idè ex istis Decimæ absque ulla expensarum deductione solvantur. Accedit, quòd Decimæ prædiales ad exemplum Legis veteris sint introductæ, *arg. c. Ex parte. 21. h. t.* in veteri autem Lege hæc Decimæ pariformiter solvi debebant, *cit. c. 21. h. t. ergo.*

Queritur III. Quandonam, & quoties solvi debent Decimæ? Resp. I. Spectato Jure communis Decimæ reales seu prædiales ordinariè & regulariter solvi debent statim ac fructus sunt à solo separati, & collecti, vel aliis percepti. Abbas *in c. Cum homines. 7. h. t. n. 3.* Sylvester *ff. Decima. qu. dist. 5.* Layman *lib. 4. tr. 6. cap. 5. n. 1.* Pirhing *h. t. n. 93.* Rebuffus *q. 11. n. 3.* cum Glossa *cit. c. Cum homines. 7. h. t. §. Fructibus collectis.* & communis aliorum, textu claro *cit. c. Cum homines. 7. h. t. ibi: Mandamus, ut Decimas statim fructibus collectis persolvant.* Concordat illud Exodi 22. *ibi: Decimas tuas, & primitias non tardabis reddere:* ut proin peccat non tantum ille, qui eas omninò non solvit, sed etiam qui tardius, ac debet, easdem tradit, *can. De imæ. 66. cau. 16. q. 1. ibi: Sed si tardius dare Decimas peccatum est, quanto pejus est, non dedisse.* Procedit Conclusio, etsi Parochianus à Parocho vel alio decimandi jus habente prius non moneatur, nec ab eo Decimæ petantur, eò quod ipsum solutionis tempus interpellat pro creditore, *arg. c. fin. de Locat.* prout bene advertit Abbas & cæteri DD. citati cum Glossa citata; qui ulterius consequenter inferunt, Parochianum teneri ad referendum damnum, si quod ex culpabili mora solvendi in Decimis sequatur, *arg. l. Cum res. 47. §. fin. ff. de Legat. 1.*

Dicitur autem notanter Spectato Jure communis, & ordinariè seu regulariter loquendo; quia variis in locis consuetudo, vel inita pacta alius tempus determinant: vi quorum etiam multis in locis coloni etiam fructuum Decimas in horreum proprium convehunt, ibique primam Decimationem faciunt, vel ab excussis gravis Decimas segregant, & opportuno tempore eis, quibus competunt, afferunt. Pariter sunt quedam Decimæ reales, quæ non statim commode solvi possunt, uti sunt foetus animalium v. g. utpote qui non statim, sed paulò post partum, quando nempe sine matre commode vivere possunt, Decimari solent ac debent, quam citius & competentiùs solvi possunt, quòd idem notat

Lay-

§. II. De Rebus; ex quibus debentur Decimæ: &c.

Layman *loc. cit. Pirhing loc. cit. num. 93.* & alii. 34. Resp. II. Quamvis ordinariè loquendo Decimæ prædiales non nisi singulis annis solvantur, *arg. can. Revertimini. 65. cau. 16. q. 1. ibi: Ecce annus expletus est: eò quòd plerumque non nisi semel in anno iidem fructus crescant.* Nihilominus si idem ager sæpius in anno immatur, & fructus profert, hæpitis etiam de iis Decimæ solvi debent. Glossa *in cit. can. Revertimini. v. Annus. D. Thomas 2. 2. q. 87. a. 2. in corpore.* Pirhing *h. t. n. 13.* & alii, textu expresso *c. Ex parte. 21. h. t. & ibi Glossa v. Unius.* Idem dic de aliis terræ fructibus, factibus animalium &c. Ratio est; quia ob quam causam Decimæ debentur eis bene oblatæ, debentur etiam ex alio, prout *loc. cit.* bene observat Glossa.

35. Resp. III. Decimæ personales omnes simul commode ac competenter solvantur sub finem anni, sicut alii census, & tributa pendunt. Abbas *in c. Pervenit. 5. n. 3. h. t. Glossa in can. Revertimini. 65. vers. Annus. cau. 16. q. 1.* Layman *loc. cit. Pirhing loc. cit.* & alii. Ratio est quia si de conjugis laboris, negotii vel industrie fructus, vel lucro statim dari debent Decimæ, nimis incommodum foret, non tantum ipsi datori, sed etiam acceptatori Decimarum, cum particularis solutio multa incommoda afferre soleat. *l. Planè. 3. ff. Famil. hereditund.* Verum quia de hoc nihil certè scriptum habetur in Jure, ad locorum consuetudinem in hoc casu multum erit attendendum; Nam de quibus causis scriptis Legibus nihil utitur, id custodiri oportet, quod moribus & consuetudine introductum est: dicit Ulpianus *l. De quibus. 32. ff. de Legibus.*

Queritur IV. Ubinam, seu in quo loco solvendæ sint Decimæ? Resp. Spectato Jure communi tenentur Parochiani propriis sumptibus Decimas prædiales in horreum, vel domum Parochi deferre, maxime quando publicum & commune aliquod horreum pro Decimis extat, illucque absque magnis sumptibus Decimæ deferri queant. Abbas *in c. Pervenit. 5. h. t. n. 3.* Covarruvias *lib. 1. Variar. Resolut. cap. 17. n. 8.* Gonzalez *in c. 7. h. t. n. 6.* Gutierrez *lib. 2. Canon. qq. cap. 12. n. 23.* Cum communis aliorum, & Glossa *in can. Revertimini. 65. cau. 16. qu. 1. v. In horrea.* contra Barbosa *de Offic. & potest. Paroch. cap. 28. §. 2. n. 24.* Layman *lib. 4. tr. 6. cap. 5. n. 2.* Pirhing *h. t. n. 94.* & alios, *arg. cit. can. Revertimini. ibi: Commoneo, ut inferatis decimas in horrea,* & ibi Glossa *vers. In horreum.* Ratio est; quia Christiani non minus tenentur præstare Decimas in signum universalis dominii Dei, quam quivis subditus tenetur tributa sua & censusolvere terreno Domino in signum dominii ejusdem *arg. c. Tua. 26. h. t.* atque terreni subditi tenentur census & tributa in signum Domini debita, propriis sumptibus deferre ad domum Domini, *arg. l. Pro locis. 6. ff. de Ann. & tribut. docetque experientia:* ergo.

37. Dicitur autem notanter, Spectato Jure communi: quia consuetudine jam passim, præsertim in Germania, teste Canisio *de Decimis. c. 7.* introductum habetur, quòd Parochi, alique Decimatores ipsi Decimas fructuum in agro relictas, sicut & alias Decimas prædiales colligere, & propriis expensis in domum deferre debeant, exceptis Decimis de foetibus animalium, ovis &c. quorum Decimas plerumq; ipsi rustici ad domum Parochi ferunt. Verum quia non eadem ubique consuetudo habetur, ubique qualis vigeat, attendendum erit, prout citati DD. etiam Adversarii fiuntur.

38. Illud etiam cum Abbate in *c. Ex parte. 21. n. 6. h. t.* Covarruvias *loc. cit. Gutierrez loc. cit. num. 49.* Pirhing *h. t. n. 94.* & communis aliorum notandum, quòd non possint Parochiani frumentum, alioque fructus colligere, & in propria horrea condere, nisi

Reiffenstuel Jus Can. Tom. III.

prius Parochos certiores faciant, ut ipsi vel eorum deputati collectioni & decimationi fructuum præsentibus assistere queant; & hoc ne aliqua fraudis deceptio, vel defraudatio à Laicis fiat, *arg. l. Si suspensa. 29. ff. de Inoffic. Testam.* Quamvis etiam in hoc consuetudo contraria valeat, & attendenda sit, uti citati fatentur DD. patetque experientia, quà videmus quòd tempore messis publicæ Parochis nullatenus monitis, fructus liberè colligantur, & Decimæ vel relinquuntur in agro, vel etiam unà cum aliis fructibus in horreum deferantur, indeque primam Parocho reddantur.

Queritur V. An in casu, quo Parochianus in-3 justè recusat dare Decimas, vel eas non integrè, vel non debito loco, tempore, vel modo solvit, possit eum Parochus pro vim compellere, aut vi eripere, & extorquere Decimas; vel saltem propterea negare Sacramenta, & alia Divina? Resp. Negative. Navarros *lib. 3. Confil. de Decimis. Confil. 2.* Layman *lib. 4. tr. 6. cap. 5. n. 3.* Rebuffus *q. 9. in fine.* Pirhing *h. t. n. 96.* quòd vim facere non possint. Ratio est; quia Parochus non habet jurisdictionem Fori externi in suos Parochianos; dein etsi haberet, non posset in hoc vim inferre; quia nemo potest esse Juxex in propria causa, est aliàs Juxex fit, *l. Qui jurisdictioni. 10. ff. de Jurisdic. Nec ul. licet creditori vi & autoritate propria occupare debitoris bona, eumque usu illorum privare, ut debitum suum recuperet, l. Extat ff. Quod malis caus. & l. Si quis. C. Unde vi. & c. In literis. 5. c. Item 6. c. Conquerente. 7. de Restitut. spoliat.* Quòd autem Sacramenta subtrahere nequeat, patet; quia non nisi publicè indignis, & manifestis peccatoribus Sacramenta negare potest; qualis esse non præsumitur defraudans Decimas, utpote qui forsitan jus aliquod, vel justam excusationem præterdere potest, vel habere se credit. Quare in tali casu, causam ad Episcopum deferat, oportet, qui eà discussâ Parochianum compellere potest ac debet, etiam per Excommunicationem, si post trinam monitionem non satisfaciat, juxta dicta supra num. 22. per Jura ibidem citata.

§. III.

De Personis; quæ tenentur ad solvendas Decimas.

S U M M A R I U M

- 40 Ad Decimas solvendas quivis Fidelis tenetur, nisi sit Specialiter exemptus.
- 41 Etiam Hæretici,
- 42 Ac Judæi, & Infideles.
- 43 Etiam Jure personali.
- 44 Convertentes se Infideles compelli possunt ad solvendas Decimas neglectas.
- 45 Clerici simplices non Curati tenentur ad Decimas bonorum parimonialium, eo modo, quo Laici.
- 46 Ac etiam Curati de bonis parimonialibus.
- 47 Et quidem obligatione personali.
- 48 Solutur objectio, & ostenditur, quomodo sibi ipsi det Decimas Parochus.
- 49 Clerici ex redditibus Beneficii non dant Decimas.
- 50 Nisi Ecclesia habeat agros, aut fundos, ex quibus det Decimæ prius solvantur.
- 51 De quibus tamen etiam Decimæ non dantur antiquæ Ecclesiæ, si dividitur Parochia.
- 52 Parochi etiam tenentur dare Decimas: & quas?
- 53 Religiosi de Jure communi tenentur ad Decimas.

- 54 Non item pauperes in extrema necessitate.
- 55 Bene tamen pauperes in gravi necessitate,
- 56 Ita ut nec differre possint solutionem; quamvis solventibus iterum restituere debeant Clerici.
- 57 Communi necessitate laborantes pauperes ad Decimas tenentur.
- 58 In casu, quo res elocatur alteri, quisnam teneatur ad Decimas, Dominus, an Conductor?

Queritur I. Quinam obligentur solvere Decimas? Resp. I. Omnis Fidelis baptizatus, per se, & ex debito personali tenetur solvere Decimas, nisi iusto aliquo titulo, aut Jure ipso specialiter sit exemptus. Unanimis & certa, ob clara Jura c. Ex transmissa. 23. h. t. ubi dicitur, quod quisvis fidelis homo Decimas erogare tenetur, & c. A nobis. 24. eod. ibi: Quilibet Decimas solvere tenetur, nisi a prestatione ipsarum specialiter sit exemptus. vel, ut infra dicitur, nisi ostendat, quare sit immunis. Ratio est: tum quia quisvis baptizatus subiectus est alicui Parocho, vel proprio Sacerdoti, a quo recipit Divina: consequenter quisvis ad reddendam eadem mercedem tenetur per textum & Jura supra num. 8. citata. Tum quia Decimae juxta dicta num. 13. in signum universalis domini debentur Jure Divino, c. Tua nobis. 29. Hinc bene inferunt Barbosa de Offic. & potest. Paroch. cap. 28. §. 3. n. 1. Moneta de Decimis. cap. 5. n. 26. Gonzalez in c. 4. h. t. n. 7. cum communi aliorum, & cum Glossa in c. Omnes Principes. 4. de Majorit. & obedient. teneri ad Decimas etiam Imperatores, Reges, Principes, & quosvis alios in quacunque dignitate constitutos; eo quod Jus de omnibus indistincte loquatur, & ratio Juris omnes tangat.

Resp. II. Etiam Haereticus ex debito personali tenentur solvere Decimas. Abbas in c. De terris. 16. h. t. n. 6. Pirhing eod. n. 36. Zoëlius eod. n. 16. Suarez Tom. 1. de Religio. tr. 2. lib. 1. cap. 16. nu. 3. Ratio est; quia & ipsi Juri Divino & Ecclesiastico, quo utroque Decimae obligantur, sunt subiecti: praesertim quia per Baptismum facti sunt Christiani, & subditi Legibus Ecclesiae, a cujus jurisdictione per suam contumaciam non eximuntur, ne alias ex iniquitate sua commodum reportent, contra l. Ita que. 12. ff. de Furtis. Nec refert, quod a Ministris Catholicis non recipiant Divina: quia hoc per accidens, & ex propria ipsorum culpa venit; cum Ministri ex parte sua ad ea praebenda essent parati & ex officio obligati; ipsique Haereticus ad eadem suscipienda, Sectamque erroneam derelinquendam teneantur. Accedit, quod Decimae obligent de Jure Divino juxta dicta num. 13. ad quod utique etiam Haereticus tenentur.

Resp. III. Etiam Judaei, & Infideles Decimas dare tenentur praediales ex fundis & praediis, quae antequam ad eos pervenerunt, Decimis erant obnoxia. Abbas in c. De terris. 16. h. t. Barbosa loc. cit. n. 4. Moneta de Decimis. cap. 5. n. 36. textu claro. Quarto. 18. ad finem de Usur. ubi statuitur expressè, quod Judaei compellendi sunt ad dandas Decimas de domibus & possessionibus aliis, de quibus, antequam ad Judaeos quocunque titulo pervenissent, Christiani Decimas dare consueverant. Ratio subjungitur; ut sic Ecclesiae conserventur indemnes. Idem statutum habetur c. De terris. 16. h. t. ob eandem rationem, videlicet, nec alias Ecclesiae valeant suo Jure fraudari. Dicitur autem notanter, Jure saltem reali; quia Decimae sunt onus reale ipsi praediis & fundis annexum, consequenter cum res transeat ad quemvis, etsi alias Jure personali ad decimas obligatos non esset, uti Abbas loc. cit. bene observat; eo quod onus reale transeat ad

quemvis possessorem, c. Ex literis. 16. h. t. ubi Pontifex alternativè sic mandat, ut eos (Judaeos) ad Decimas persolvendas, vel possessiones ponitus renuntiandas cum omni districtione compellas. Idem est de Haereticis.

Nam autem Jure quoque personali de fundis & praediis quibuscuque etiam illis, qui nunquam in Christianorum manibus fuere, Judaei teneantur dare Decimas, major est controversia inter DD. Negant Barbosa in cit. c. De terris. h. t. Rebuffus de Decimis. q. 5. n. 11. Pirhing eod. n. 38. arg. cit. c. De terris. h. t. & c. Quando. de Usur. Rationem dant, quia nempe non sunt subditi Ecclesiae; & cessat Legis ratio, ob quam alias Decimae debentur. Abbas econtra lo. cit. nu. 5. Oldr. Conf. 25. & alii affirmant; quorum sententiam, ut probabilior, amplectimur. Ratio est; quia Decimae obligant ex Jure Divino, solvique debent in signum universalis domini juxta dicta supra n. 1. arg. c. 25. & 26. h. t. ea quae in signum universalis domini quasi quodam speciali titulo sibi Dominus reservavit, ut dicitur c. Cum non. 33. eod. atqui ad hoc non minus tenentur Judaei, quam Christiani: ergo. Unde licet non teneantur ad Decimas ex una ratione Legis Divinae vel humanae v. g. non ratione obedientiae ad Ecclesiam, nec ratione damni eidem illati, nec ratione laboris spiritualis Ministrorum, cui mercedem deberent; tenentur tamen ex jure Divino & universali ratione ejusdem Legis Divinae de dandis Decimis, videlicet, uti contemtur universale dominium Dei super nos, ab eoque cuncta bona provenire fateamur: non enim propter unam vel alteram solam rationem debentur Decimae, uti supponere videntur Adversarii, sed propter plures alias, inter quas praecipua est, uti ins contemtur supremum & universale Dei dominium; cit. c. 26. & cap. 33. h. t. quae ratio certe Judaeos aequè, ac Christianos tangit.

Inferit proin Abbas lo. cit. quod si aliqua Provincia, quae nunquam fuit Christiana, converteretur ad fidem, ibique aliqui adhuc infideles in suis possessionibus manerent, possent omnino compelli ad Decimas solvendas: quod idem a fortiori dic de Haereticis. Imò ulterius addit, quod compelli quoque possent omnes etiam noviter conversi ad solutionem Decimarum praeiteratam, ubi non negligenter, arg. l. Imperatores. ff. de Publicanis. & l. Comperit. C. de Praescrip. 30. vel 40. annorum. Quamvis Ecclesia solet, & ex concedenti debeat cum noviter conversis infidelibus & haereticis clementius agere, eisque praeteritas Decimas remittere, uti idem notat Abbas.

Queritur II. Et quidem specialiter, an etiam Clerici seculares teneantur ad Decimas? Ante responsionem ex dictis suppono, bona Clericorum alia esse Ecclesiastica, alia patrimonialia, vel quasi talia: item Clericos alios esse simplices, alios Curatos. De singulis pro majori claritate singulas dabimus conclusiones; & quidem imprimis de bonis patrimonialibus, Resp. I. Clerici simplices seu non Curati eodem modo, quo Laici tenentur dare Decimas de lucris, bonis, & fructibus titulo temporali puta, haereditate, patrimonio, donatione, emptioe &c. acquisitis. Barbosa de Offic. & potest. Paroch. cap. 28. §. 3. n. 6. & seq. Gutierrez lib. 2. can. 44. cap. 21. n. 26. Covarruvias lib. 1. Variar. Resolut. cap. 17. vers. Primum hinc constat. D. Thomas 2. 2. qu. 87. a. 4. Glossa in c. 2. h. t. vers. A Clericis. cum Communi aliorum arg. can. Si quis. 42. & can. 44. cau. 16. qu. 1. juncto c. 2. h. t. ibi: Illi profectò Clerici, qui a Clericis spiritualium ministeriorum labores accipiunt, Decimas eis debent. Ratio est; quia quoad haec bona, in puncto Decimarum, considerantur ut caeteri fideles,

fideles, qui sine distinctione ad Decimas obligantur, c. 23. & 24. h. t. Unde eadem rationes quoque, ob quas Laici obligantur, ipsi quoque tenentur dare Decimas.

Resp. II. Clerici Curati quoque in quacunque Dignitate constituti, ut Episcopi, Decani, ac Parochi tenentur ad Decimas praediales de fructibus honorum, titulo seculari seu temporali acquisitionum. Barbosa loc. cit. n. 10. Pirhing h. t. n. 40. Konig eod. n. 7. Covarruvias lib. 1. Variar. Resolut. cap. 17. n. 8. D. Thomas 2. 2. q. 87. & communis aliorum. Ratio est, quae prior. Cui accedit, quod res transeat cum onere suo. c. Cum non. 43. h. t. & c. Ex literis. 5. de Pignor. consequenter si Clerici etiam Curati, sive Episcopi, sive Parochi titulo temporali acquirunt praedium aliquod, agrum, vel aliam rem oneri Decimarum prius subiectam, onus hoc cum re ad ipsos quoque transit, can. Si quis. 42. & dubus seq. cau. 16. q. 1. Item quod Decimae praediales Jure Divino debeantur in signum universalis domini Dei, cit. c. Tua nobis. 26. & c. Cum non. 33. h. t. ad quod etiam specificati in Conclusionem non minus quam alii tenentur; & quidem Jure personali quoque.

Nec enim placet in hoc opinio Pirhing h. t. n. 40. Layman lib. 4. tr. 6. cap. 3. n. 1. & aliorum dicentium Episcopos, & Parochos solo Jure reali, non item personali obligari posse ad dandas Decimas, quia, ajunt, nullus est, qui ab eis Decimas exigere possit, & cui eas illi dare deberent; cum ex debito personali nemo ab aliquo exigere possit Decimas, nisi ordinarius Pastor, a quo quis recipit Sacramenta, & Divina, qualis Pastor in eadem Parochia praeter Parochum nullus alius datur: Episcopus autem Parocho subiectus non sit, consequenter ei Decimas dare non teneatur.

Nam contra est, quod fideles ad Decimas non solum ob receptionem Sacramentorum, ac aliorum Divinorum, sed etiam & quidem principaliter in signum universalis domini teneantur, c. 26. & c. 33. h. t. consequenter dari possit obligatio etiam personalis dandi alicui Decimas, a quo Divina non percipiuntur. Dicit enim ordinarius loquendo Decimae non nisi ordinario Pastori debeantur, tamen etiam aliis jus Decimas accipiendi competere potest juxta dicenda infra n. 7. §. 6. & c. Quibus proin Decimas dare etiam Parochus teneatur. Deinde etsi nullus alius praeter Parochum haberet jus Decimandi, deberet is nihilominus de praetatis bonis sibi ipsi dare Decimas applicandas fabricae Ecclesiae, vel pauperibus, quorum tributa sunt Decimae, arg. can. Decima tributa sunt. 65. cau. 16. qu. 1. & c. Tua nobis. 26. h. t. & quibus Decimae, honestae sustentationi Clericorum superfluae, Jure Divino distribui debent. Dices, nemo potest esse sibi ipsi obligatus, l. Tutor. ff. ad S. C. Velleian. ergo nec Parochus sibi ipsi Decimas dare tenebitur. Resp. Distinguendo Ant. sub eadem ratione conceditur: sub diversa negatur aut & ita distincto consequenti conceditur, & negatur consequenter: quia Parochus tanquam persona privata sibi ipsi tanquam Rectori Ecclesiae, ac fidei dispensatori honorum Ecclesiasticorum reddit Decimas applicandas quoad superfluum vel in pauperes, vel Ecclesiae fabricam; uti bene post Innocentium observat Abbas in c. 2. h. t. n. 4. arg. l. Quovis. 9. ff. de Admiss. & periculo Tutor. ubi etiam Tutor tanquam debitor solvit sibi ipsi tanquam Tutori.

Resp. III. De bonis Ecclesiasticis, titulo Beneficii, aut alio Clericali acquisitis, Clerici non Curati seu simplices non tenentur ad Decimas, exceptis praediis, agris, & aliis fundis, ex quibus antequam in dotem Beneficii assignata fuerunt, Decimae fuerunt solutae. Prima pars Conclusionis est communissima, Reiffensuel Jus Can. Tom. III.

& vix non unanimis inter Doctores, uti videre est apud Barbosa in c. 2. h. t. Abbatem ibid. n. 4. & seq. Rebuff. de Decimis. q. 5. & 6. Bellet. disquisit. Cler. p. 1. §. 12. n. 36. Pirhing. h. t. n. 41. & alios, cum quibus etiam sentit Glossa in cit. c. 2. h. t. vers. Clericis, arg. c. 2. h. t. ibi: Novum genus exactionis est, ut Clerici a Clericis Decimas exigant; cum nusquam in lege Domini hoc legamus; non enim Levitae à Levitis Decimas accepisse leguntur. Qui textus licet varias habeat interpretationes, receptor tamen est Glossa ibid. loc. cit. videlicet, quod Clerici Clericis dare non debeant de bonis Ecclesiasticis, bene tamen de patrimonialibus vel quasi talibus, uti supra jam dictum. Ratio praeter allegatam in textu est; quia redditus Beneficiales instar Decimarum sunt; cum etiam ob officium Divinum, & alia ministeria spiritualia reddantur, sicutque pluribus Clericis simplicibus, ut Canonici Decimae formales pro redditibus assignatae. Ex Decimis autem Decimes non dari, manifestum est.

Dicitur autem notanter in Conclusionem, Exceptis praediis, agris, & aliis fundis, ex quibus antequam in dotem Beneficii assignata fuerunt, Decimae solvebantur; quia de his Clerici simplices Parocho loci, in quo praedia hujusmodi sita sunt, Decimas dare omnino tenentur, sive dein in propria, sive aliena Parochia existant; etiam si in dotem Beneficii sint assignati, consequenter bona Ecclesiastica existunt. Fagnanus in c. Nuper. 34. num. 10. h. t. Abbas ibid. n. 1. Cardinal. de Luca de Decimis. disquisit. 2. num. 5. & 6. Barbosa in can. Ecclesiae. 43. cau. 16. q. 1. & alii contra Pirhing h. t. num. 42. absolute & indistincte docentem, Clericos simplices ad nullas teneri Decimas de praediis sitis intra Parochiam, in qua ipsi degunt. Probatur autem doctrina nostra manifestè ex cit. can. Ecclesiae. 43. cau. 16. q. 1. ubi indistinctè praecipitur, ut Ecclesiae antiquitus constitutae, nec Decimis, nec ullà possessione priventur; ita ut novis Operatoris tribuantur. Idem habetur can. immediate sequente, ibi: Omnino providendum est Episcopo, ut Ecclesiae antiquiores propter novas suam justitiam aut Decimam non perdant, sed semper ad antiquiores Ecclesias persolvatur. Concordat. c. Nuper. 34. h. t. ubi etiam Religiosi jubentur dare Decimas de praediis & fundis noviter acquisitis, si de iisdem Decimae prius erant solutae. Ergo etiam intra eandem Beneficium erigatur, seu jam erecto praedium aliquod Decimis prius obnoxium pro dote addatur, nihilominus Beneficiatus Decimas antiquiori Ecclesiae dare tenetur de fundis & praediis, ex quibus prius Decimae reddebantur eidem. Ratio est: tum quia similia praedia, & quaevis res transiunt cum onere suo. c. Cum non. 33. h. t. Tum quia Ecclesia prior aliis privaretur jure suo, gravemque pateret iacturam, quod admittendum non est, cum non sit uni consulendum cum alterius iactura, arg. can. Si quis vero. 12. cau. 11. q. 3. & can. Denique. 10. cau. 14. q. 5. ibi: Si non potest subveniri alteri, nisi alter laedatur, commodiùs est neutrum adjuvari, quam gravari alterum, cum Concordantiis. Neque erigendum est Altare contra Altare.

Neque limitatur doctrina in casu, quo una Parochia in duas dividitur juxta formam Concilii Tridentini Sess. 21. de Reform. c. 4. de quo supra, & c. Ad audientiam. 3. de Eccles. edificand. & c. fin. eod. quia etiam tali in casu Decimae debentur Ecclesiae antiquae matri, prout contra communem dicemus infra n. 104. & seq.

Resp. IV. Quamvis Parochi nullas teneantur dare Decimas de bonis merè Ecclesiasticis in propria Parochia acquisitis, tenentur tamen ad Decimas praediales ex praediis, fundis, & agris etiam Ecclesiasticis, seu Ecclesiae dotalibus (Germanis Bbb 3 Wads.

Walthumb's Güter, oder Walthumb-Hoff) in alterius Parochia sitis, si de illis antequam in dotem Parochie pervenerunt, Decimae alteri Parocho fuisse solute: Imo etiam in propria Parochia existant. Prima pars est communissima inter DD. arg. c. 2. h. t. c. 1. de Consib. Ratio est eadem, quam supra pro Conclusionem tertia allegavimus. Secunda pars docetur ab Abbate in c. 2. h. t. n. 6. Covarruvia lib. Variar. Resolut. cap. 17. nu. 8. Card. Confil. 88. Glossa in c. 1. de Consib. Piching h. t. & communi aliorum per Jura & rationes num. 50. allegatas. Tertia pars patet ex dictis num. 47. & 48.

53 Quæritur III. Nam etiam Religiosi teneantur ad Decimas? Resp. I. Spectato Jure communi præsertim antiquo, Religiosi omnes non minus ac Laici ad Decimas tam personales, quam prædiales obligantur, nisi privilegio ac alio justo titulo sint exempti. Suarez Tom. 1. de Relig. tr. 2. lib. 1. cap. 17. Layman lib. 4. tr. 6. cap. 3. Less. lib. 2. de Justit. & Jure. cap. 39. nu. 23. cum communi & certa aliorum. Patetque clarè ex c. Ex multiplici. 3. c. Commissum. c. Dilacti. 8. c. Ex parte. 10. h. t. cum Concordantiis, juncto c. 2. §. Ceterum. eod. in 6. ubi ita statuitur: Ceterum Religiosi tam exempti, quam non exempti de terris & possessionibus acquisitis habentibus, & amodo acquirendis Decimas integrè solvant illis Ecclesiis, quibus eadem possessiones & terræ prius fuerunt Decimales, nisi super hoc speciali jure, vel privilegio sint muniti. Ratio est; quia rationes, ob quas Laici tenentur dare Decimas, etiam in Religiosis militant; præsertim cum spectato Jure communi, & abstrahendo à privilegiis, etiam Religiosi sint subjeti Pastori seu Parocho loci, ab eoque Sacramenta, ac alia Divina percipere debent, & olim percipiabant; ut patet ex can. Alia. 6. can. Ecclesia. 7. can. Interdecimus. 10. & can. Questio. 46. cau. 16. qu. 1. Dicitur autem notanter, nisi privilegio, vel alio justo titulo sint exempti; quia hodie omnes Religiosi aliquo saltem modo à solvendis Decimis sunt exempti per privilegia partim Juri communi inserta, partim specialiter concessa; de quibus §. sequenti.

54 Quæritur IV. An etiam pauperes teneantur solvere Decimas? Resp. I. Pauperes, qui laborant extrema necessitate, vel eâ laborantur essent, si Decimas darent, eas dare non tenentur. Abbas in c. Cum homines. 7. h. t. n. 7. Pirhing h. t. n. 46. Layman lib. 4. tr. 6. cap. 3. n. 6. Rebuffus de Decimis. q. 5. n. 14. cum communi aliorum. Ratio est; quia in necessitate extrema omnia sunt communia, arg. L. 2. ff. ad Leg. Rod. §. Cum in eadem. ita ut licet & absque illo restitutionis onere alienum accipere, vel retinere valeat; prout habet fere unanimis tam Theologorum, quam Canonistarum, & diximus in nostra Theologia Morali.

55 Resp. II. Pauperes in gravi tantum necessitate existentes, vel illic ex præstatione Decimarum reducendi à solutione Decimarum non sunt immunes, Abbas in c. Cum homines. 7. h. t. n. 5. & ibi Joan. Andreas Engel. h. t. n. 58. Rebuffus eod. qu. 5. nu. 14. Sylvester de Decimis n. 13. & communis DD. cum Glossa fin in casu. Quia tua cau. 12. q. 1. Ratio est: tum quia Decimae ex debito sunt solvendæ, c. Parochianos. 14. h. t. in debito autem non habetur respectus ad inopiam gravem, nisi postquam debitor cessit bonis; ut cum aliis bene advertit Abbas loc. cit. arg. l. Continuus. 137. §. 4. ff. de V. O. & L. i. C. Qui bonis cedere possunt. Tum quia propter inopiam gravem non est deferenda justitia, can. Habebat. 17. cau. 12. qu. 1. Decimæ autem debentur etiam ex justitia, juxta dicta; ergo.

56 Observant hic Doctores, ut Layman lib. 4. tr. 6. cap. 3. num. 6. Pirhing h. t. nu. 46. Zoësius eod. nu. 19. & alii, quod licet in gravi necessitate sit nemo

totaliter immunis à solvendis Decimis, tamen solutionem earum differre possit, donec ad pinguiorem fortunam veniat. Rationem dant; quia juxta receptam Theologorum sententiam ob gravem necessitatem debitoris solutio etiam ex justitia differri potest, nisi creditor sit in pari necessitate. Verùm ne hujusmodi dilationibus jus exigendi Decimas nimis reddatur incertum, & immunitas passim prætendatur, præsertim his temporibus, quibus misselli rustici, sicut & alii gravi necessitate plerumque premuntur, rectius sentire videtur Abbas loc. cit. Engel h. t. n. 58. Klins enperger de Decimis. cap. 2. assert. 14. n. 6. cum Glossa in can. Quicumque. q. caus. 12. qu. 2. quod etiam in gravi necessitate sine dilatione solvendæ quidem sint Decimæ, eas tamen remittere, vel iterum donare debeant Clerici, nisi parem necessitatem patiantur, et quod juxta superius dicta Clerici superfluas Decimas pauperibus erogare teneantur, ipsæque Decimæ sint Tributa egentium armarum, can. Decima. 66. cau. 16. q. 1. & can. fin. ead. cau. & q.

Resp. III. Communi paupertate laborantes, ac respectivè tantum pauperes seu potius non divites, tenuia quidem, tanta tamen media habentes, quæ ad sustentationem suæ personæ ac familiæ sufficiunt, ad solutionem Decimarum omnino etiam sine ulla dilatione tenentur. Ita cum D. Thoma 2. 2. qu. 87. n. 4. q. Pirhing h. t. n. 45. Layman loc. cit. nu. 5. & communissima tam Theologorum, quam Canonistarum. Probat ex Juribus pro Conclusionem præcedenti allegatis. Accedit, quod communis talis necessitas obligationem debiti nec extinguit, nec differat juxta receptam: Nec possit Jus aliquod vel ratio pauperis hujusmodi à solutione, vel dilatione Decimarum exemptioni assignari.

Quæritur V. An Dominus, vel conductor teneatur ad Decimas, casu quo quis prædium, vel aliam fundam propriam alteri elocavit? Resp. Cum distinctione: si domus rem suam conductori ita locavit ut conductor pro certa pensionem pecuniaria omnes rei, prædii v. g. percipiat fructus, tenetur conductor solus integras solvere prædiales Decimas: Dominus verò ad decimam partem pensionis, quam à conductore accipit: si autem domino aut locatori à conductore, seu colono certa fructuum, media v. g. vel tertia pars ex prædio datur, tenetur quisvis proportionaliter ad Decimas illorum fructuum, quos percipit: & quidem quilibet sine deductione expensarum, pensionum, vel aliorum onerum. Abbas in c. Tua nobis. 26. h. t. nu. 14. & 15. Pirhing h. t. n. 48. & seqq. Azorius, Suarez, Innocentius, & communis aliorum, arg. c. Non est. 22. & c. A nobis. 24. h. t. ibi: Adantibus, & recipientibus possessiones ad firmam, de fructibus, quos percipiunt, Decimæ sunt solvendæ. Simile quid habetur c. Tua nobis. 26. eod. ibi: De cunctis omnino præventibus Decimæ sunt reddendæ, sicut colonus de parte fructuum, quæ sibi remanet ratione culture: sic & dominus de portione, quam percipit ratione terra, Decimam reddere sine diminutione tenetur. Concordat c. Cum non sit. 33. eod. & alia Jura supra num. 40. citata.

§. IV.

De modis, quibus quis eximitur à solvendis Decimis: præcipuè de Privilegiis.

SUMMARIUM.

- 59 Ad Decimas prædialibus substantiâlibus per privilegium Pontificum dispensari nemo potest.
60 Exemptio à Decimis prædialibus quoad substantiam

tiam non est propriè dispensatio, vel privilegium. Sed improprie seu remissio Juris Divini certo modo facta.

62 Regulares omnes hujusmodi dispensatione improprie exempti sunt à solvendis Decimis Novalium, hortorum, item & nutrimentorum animalium.

63 Nec Cistercienses hodierno Jure plus exempti sunt.

64 Nisi quod exempti sint à solvendis Decimis omnium prædiorum acquiritorum ante Concilium generale.

65 Non item ceteri Regulares loquendo de Jure communi.

66 Bene verò per specialia privilegia Corpori Juris non inserta.

67 Quæ tamen non valent nisi habeant clausulam Concilii Generalis derogatoriam.

Concilio Generali non derogatur per dispositionem subsequentem nisi ejusdem expressè fiat mentio. Ibid.

68 In communicatione generali privilegiorum non fit communicatio privilegii exemptionis à Decimis, nisi exprimat.

69 Regulares tenentur probare exemptionis privilegiorum.

70 Novalia Regularium quid? de iis debentur Decimæ, si alii elocantur: vel propriis sumptibus non coluntur.

71 Quomodo Regulares exempti sint à Decimis hortorum, & nutrimentorum animalium?

72 Privilegia exemptionis Regulares à Decimis de prædialibus, non de solis novalibus, sed universaliter sunt intelligenda.

73 Quando, & à quibus debeantur Decimæ de prædialibus Regularium, casu quo alii colenda traduntur? & num. seq.

74 Privilegia à Decimis sunt stricte interpretationis: universaliter tamen dantur, universaliter intelligenda.

75 Privilegium eximitur à Decimis cessat, quando incipit esse enormiter præjudiciosum Ecclesiis Parochialibus.

76 Quinam judicare habet, an Privilegium sit enormiter præjudiciosum? Interpretari Legem, & privilegia ad quem pertinet? Ibid.

77 Uterius amittitur tale privilegium per non usum 40. annorum.

78 Non item per non usum 30. annorum. Præscriptio contra Ecclesias non datur nisi 40. annorum. Ibid.

79 Amittitur etiam transactione. & pacto.

80 Si fiat cum consensu legitimum Superiorum.

81 Conpendiosa notitia de Privilegiis Religiosorum quoad exemptionem à Decimis: usque ad numer. 86.

82 Laici per nullam consuetudinem eximi possunt à solvendis Decimis.

83 Nisi ad sui consensum, & approbatione Papæ Tacurnitas Papæ non inveniatur: ita ut consensum. Ibid.

84 Solvuntur textus Juris pro consuetudine allegati. Et num. seq.

85 Immemorialis consuetudo licet æquivaleret privilegio, non eximit à solvendis Decimis.

86 Quid de passim consuetudine vigenti non solvendis Decimis?

quores ut plurimum contradicunt, de singulis singula ponemus Quæstia.

Quæritur itaque I. An possit aliquis privilegio exiri à solvendis Decimis? Resp. I. A solvendis Decimis prædialibus quoad substantiam, quatenus nempe sunt necessariæ ad sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, nullo nec Pontificio privilegio eximi quis potest à solvendis Decimis, si exinde Parochus privilegiati seu dispensati, necessariæ caret sustentatione. Ita Barbosa de Offic. & potest. Parochi. part. 3. c. 28. §. 3. n. 12. & Canonistæ non tantum antiqui, sed recentiores ferè omnes. Ratio est; quia tam hi, quam illi unanimiter fatentur, Decimas quoad substantiam esse de Jure Divino per Jura nu. 8. citata Contra Jus autem Divinum, neque Pontificum privilegium aliquid valet; cum in dicto Jure dispensare nequeat, ut habet communissima Theologorum & Canonistarum, arg. can. Sunt quidam. 6. cau. 25. q. 1. c. Litteras. 13. de Rescriptis. spoliatis. cum Concordantiis: eò quod inferior in Legge superioris dispensare nequeat, arg. Clem. Ne Romani. de Elect.

Resp. II. Et si possit aliquis per Pontificem eximi à Decimis prædialibus tam quoad substantiam, quam formaliter sumptis, si non obstant tali exemptione Ecclesiæ Minister adhuc congruam & sufficientem sustentationem habet, nihilominus talis exemptio nec propria dispensatio, nec proprium privilegium est. Prima pars hodie caret controversiâ, patebit ut ex num. 62. & seqq. ubi dicitur, quod plures de facto exenerit Papa à solvendis Decimis omnibus. Altera pars docetur à Glossa in c. A nobis. 24. h. t. & omnibus iis, qui docent Decimas etiam formaliter sumptis esse de Jure Divino, & dictis supra nu. 13. ubi latè probavimus. Decimas non tantum quoad substantiam, sed etiam formaliter, id est, secundum determinatam quantitatem decimam nempe partem sumptus, esse de Jure Divino: in Jure Divino autem nequit Pontifex propriè dispensare, uti primum num. præcedenti diximus: ergo.

Si quæris, quid ergo sit illa Pontificia exemptio, qualiter item, & quomodo à Decimis Jure Divino debitis eximere aliquid non possit Pontifex? Resp. Esse remissionem Juris Divini, quem facit tanquam Administrator totius patrimonii Christi. Nam sicut Procurator cum libera & generali administratione potestatem habet, res administrationi suæ commissas dilatrandi commutandi, ac etiam pro justo arbitrio suo subinde nomine principalis remittendi l. Procurator. 58. ff. de Procurat. ita etiam Papa similem potestatem habere censetur circa dispositionem Decimarum, & aliarum rerum ad patrimonium Christi spectantium, utpotè plenarium ius administrationis earundem habens, arg. c. 2. de Præbend. in 6. ut prout nec mirum nec insolent sit, si potestate suâ mens, pro arbitrio suo, & ad bonum finem aliquibus Decimas Jure Divino debitas, subinde remittat, arg. can. Sine exceptione. 52. cau. 12. q. 2. eo ferè modo, quo obligationem ex voto, indeque Jure Divino debitam, remittit Ita ad propositum sentit Gortierrez apud Barbosam de Offic. & potest. Paroch. p. 3. cap. 28. §. 3. n. 12. Abbas in c. A nobis. 24. h. t. n. 4. Glossa in c. A nobis. 24. h. t. vers. Exemptus & Canonistæ antiqui plerique.

Quæritur II. An aliqui, & quinam hodie privilegio seu improprie hujusmodi dispensatione Pontificiâ seu remissione Juris Divini sint exempti à solvendis Decimis? Resp. Omnino esse aliquos; quorum aliqui sunt exempti privilegio Corpori Juris inserto; alii autem privilegio speciali. Patet inductione. Et quidem primò per privilegium Juri communi insertum omnes Regulares, sicut etiam